

УДК 657.3:334.72(477)
JEL: M41; M48
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-8-320-331>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРАНТІВ ЗА НП(С)БО І МСФЗ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА НАПРЯМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ

© 2026 КУЧЕРЕНКО Т. Є., МИХАЙЛОВИНА С. О., МАТРОС О. М., ПІДЛУБНА О. Д.

УДК 657.3:334.72(477)
JEL: M41; M48

**Кучеренко Т. Є., Михайловина С. О., Матрос О. М., Підлубна О. Д. Методологічні основи
обліку грантів за НП(С)БО І МСФЗ: порівняльний аналіз та напрями гармонізації**

У статті досліджено методологічні основи бухгалтерського обліку грантів в умовах паралельного застосування в Україні національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та міжнародних стандартів фінансової звітності. Актуальність дослідження зумовлена відсутністю у вітчизняній теорії та практиці комплексного порівняльного аналізу методологічних засад обліку грантів за НП(С)БО та МСФЗ, що ускладнює формування облікової політики підприємств, які одночасно звітують перед національними регуляторами та міжнародними донорами. Метою дослідження є систематизація методологічних основ обліку грантів за НП(С)БО і МСФЗ, виявлення концептуальних відмінностей між ними й обґрунтування напрямів гармонізації вітчизняної методології з міжнародною практикою. Методологічною основою дослідження стали загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема методи аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, узагальнення, логічного моделювання та нормативного аналізу положень НП(С)БО, МСБО 20, МСБО 41, МСФЗ 15 і суміжних нормативних актів. У результаті дослідження систематизовано методологічні основи бухгалтерського обліку грантів, узагальнено підходи до їх класифікації, визнання, оцінки, подання у фінансовій звітності та розкриття інформації, а також здійснено порівняльний аналіз положень НП(С)БО 15 «Дохід» і МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». Виявлено відсутність у НП(С)БО формалізованої класифікаційної моделі грантів, обмеженість варіантів їх подання у фінансовій звітності, нерегульованість оцінки негрошових і умовних грантів, а також відсутність системного підходу до обліку повернення грантів. Наукова новизна полягає в комплексній систематизації методологічних компонентів обліку грантів за двома системами стандартів, формуванні порівняльної моделі їхніх методологічних відмінностей та обґрунтуванні напрямів гармонізації вітчизняної облікової методології з вимогами МСФЗ. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час удосконалення облікової політики підприємств, підготовки фінансової звітності отримувачів грантового фінансування та подальшого розвитку нормативного регулювання бухгалтерського обліку грантів в Україні.

Ключові слова: гранти; цільове фінансування; методологія обліку; НП(С)БО 15 «Дохід»; МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»; визнання доходу; класифікація грантів.

Рис.: 2. Табл.: 3. Бібл.: 25.

Кучеренко Тамара Євгенівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет (вул. Інститутська, 1, Умань, 20301, Україна)

E-mail: kucherenko_te@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7056-4344>

Михайловина Світлана Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет (вул. Інститутська, 1, Умань, 20301, Україна)

E-mail: mihailovina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1682-5790>

Матрос Олена Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва (вул. Інститутська, 1, Умань, 20305, Україна)

E-mail: matros.helena@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-4700>

Підлубна Ольга Дмитрівна – старший викладач кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет (вул. Інститутська, 1, Умань, 20301, Україна)

E-mail: pidlubna1611@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5343-190X>

UDC 657.3:334.72(477)
JEL: M41; M48

**Kucherenko T. Y., Mykhailovyna S. O., Matros O. M., Pidlubna O. D. Methodological Foundations of Grant Accounting
under National Accounting Standards and IFRS: Comparative Analysis and Harmonisation Directions**

The article examines the methodological foundations of grant accounting under the parallel application of the Ukrainian National Accounting Standards (NAS) and International Financial Reporting Standards (IFRS). The relevance of the study stems from the absence of a comprehensive comparative framework for grant accounting methodologies within the national accounting system, which complicates the development of accounting policies for entities that prepare financial statements simultaneously for domestic regulators and international donors. The aim of the study is to systematise the methodological foundations of grant accounting under NAS and IFRS, identify conceptual differences between them, and substantiate directions for harmonising the Ukrainian accounting methodology with international practice. The research methodology is based on general scientific and special research methods, including analysis, synthesis, comparison, systematisation, generalisation, logical modelling, and regulatory analysis of the provisions of NAS, IAS 20, IAS 41, IFRS 15, and related regula-

tions. As a result of the study, the methodological foundations of grant accounting were systematised, approaches to their classification, recognition, measurement, presentation in financial statements, and disclosure were generalised, and a comparative analysis of the provisions of the NAS 15 «Revenue» and IAS 20 «Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance» was carried out. It was found that NAS lacks a formalised classification model for grants, has limited options for presenting them in financial statements, does not regulate the measurement of non-cash and conditional grants, and lacks a systemic approach to accounting for grant repayment. The scientific novelty lies in the comprehensive systematisation of the methodological components of grant accounting under both accounting systems, the development of an integrated comparative model of their methodological differences, and the substantiation of practical directions for harmonising the Ukrainian accounting methodology with IFRS requirements. The practical significance of the findings is associated with their application in improving accounting policies, financial reporting prepared by grant recipients, and supporting the further development of national accounting regulation in the field of grant accounting, particularly under the conditions of Ukraine's postwar economic recovery.

Keywords: grants; targeted financing; accounting methodology; National Accounting Standards (NAS); IAS 20 «Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance»; income recognition; grant classification.

Fig.: 2. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 25.

Kucherenko Tamara Ye. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University (1 Instytutska Str., Uman, 20301, Ukraine)

E-mail: kucherenko_te@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7056-4344>

Mykhailovyna Svitlana O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University (1 Instytutska Str., Uman, 20301, Ukraine)

E-mail: mihaiovina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1682-5790>

Matros Olena M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture (1 Instytutska Str., Uman, 20305, Ukraine)

E-mail: matros.helena@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-4700>

Pidlubna Olha D. – Senior Lecturer of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University (1 Instytutska Str., Uman, 20301, Ukraine)

E-mail: pidlubna1611@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-5343-190X>

ВСТУП

Грант як об'єкт бухгалтерського обліку посідає особливе місце серед категорій доходу, оскільки поєднує ознаки безповоротного надходження ресурсів і водночас – умовного характеру визнання економічної вигоди, що залежить від виконання певних вимог грантодавця. Саме ця подвійна природа гранту як джерела фінансування, з одного боку, і об'єкта відкладеного визнання доходу, з іншого, зумовлює методологічну складність його облікового відображення.

Стрімке зростання обсягів грантового фінансування українських суб'єктів господарювання за останні роки (державні програми підтримки бізнесу, міжнародна технічна допомога, донорські проекти відновлення) актуалізує потребу в чіткій, внутрішньо несуперечливій методології обліку грантів. Проте вітчизняна нормативна база не містить окремого стандарту щодо обліку грантів, а ґрунтується на загальних нормах НП(С) БО 15 «Дохід» [1], тоді як міжнародна практика регламентується спеціалізованим МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу» [2], що визначає методологічні підходи до класифікації, обліку, оцінки та розкриття інформації про гранти. Це ускладнює підготовку звітності суб'єктами, які застосовують МСФЗ або

звітують перед іноземними донорами. Відповідно, актуальною стає систематизація методологічних основ обліку грантів за НП(С)БО і МСФЗ, виявлення концептуальних розбіжностей та обґрунтування напрямів гармонізації вітчизняної методології з міжнародною практикою.

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ ТА АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Поширення грантового фінансування як інструменту підтримки підприємств, особливо в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України, зумовило зростання наукового інтересу до методології бухгалтерського обліку грантів. Водночас, попри вагомий науковий доробок, комплексне порівняння методологічних підходів НП(С) БО та МСФЗ і визначення напрямів їх гармонізації залишаються недостатньо опрацьованими. Це зумовлює необхідність узагальнення наукових напрацювань, визначення наявних дослідницьких прогалин та систематизації праць, присвячених методології бухгалтерського обліку грантів, основні напрями яких наведено в табл. 1.

У зарубіжних дослідженнях значна увага приділяється альтернативним методам бухгалтерського обліку державних грантів та їхньому впливу на фінансову звітність. С. Stadler і С. W. Nobes [12], дослідивши практику застосування IAS 20 ком-

Наукові доробки вчених щодо проблем обліку грантів

Напрямок дослідження	Основні результати дослідження
Економічна сутність та класифікація грантів [4]	Запропоновано авторську дефініцію гранту як ресурсів у формі майна, робіт, послуг чи коштів, що надаються на безвідкличній і безоплатній основі приватними, корпоративними, суспільними, урядовими та міжнародними грантодавцями; обґрунтовано потребу розрізнення грантів за суб'єктом складом отримувачів для побудови коректної моделі визнання доходу
Організація та аналітичний облік грантів [5]	Рекомендовано диференційований підхід до побудови субрахунків рахунку 48 «Цільове фінансування» залежно від методологічної класифікації гранту, що спрямовано на наближення вітчизняної методології до логіки МСБО 20 [2]
Визнання доходу від грантового фінансування [6,7]	Встановлено методологічну неоднорідність визнання доходів від цільового фінансування та недостатню визначеність моменту визнання доходу в разі часткового виконання умов гранту. Обґрунтовано залежність порядку визнання доходу від зв'язку гранту з активом чи операційними витратами
Галузеві особливості обліку грантів за МСФЗ Д. [8]	Розкрито взаємодію МСБО 20 [2] і МСБО 41 «Сільське господарство» [3] щодо умовних грантів, пов'язаних із біологічними активами, які оцінюються за справедливою вартістю, як приклад застосування комплексної багатостандартної методології обліку грантів
Порівняння національних і міжнародних підходів до подання грантів [9; 10]	Зіставлено норми НП(С)БО 15 [1] і МСБО 20 [2] щодо варіантів подання грантів, пов'язаних з активами; акцентовано, що вітчизняний стандарт не передбачає альтернативи вирахування гранту з балансової вартості активу, характерної для МСФЗ
Організація обліку та оподаткування грантових коштів [11]	Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку й оподаткування цільового фінансування в частині грантових коштів, їх визнання та відображення на рахунках бухгалтерського обліку

Джерело: побудовано авторами на основі [1;2; 4–11].

паніями з 15 країн, встановили суттєві міжнародні відмінності у виборі способу подання грантів, пов'язаних з активами, та їхній вплив на порівняльність звітності. R. Zdeněk, J. Lososová і J. Svoboda [13] на прикладі чеських підприємств підтвердили вплив альтернативних методів обліку інвестиційних субсидій за IAS 20 і національним законодавством на фінансові показники. Сучасна дискусія щодо розвитку методології продовжена R. Desir, R. Hess, M. Iselin, R. Pfeiffer, G. W. Ruch і C. Stadler [14], які критично оцінили запропоновану FASB модель обліку державних грантів для суб'єктів господарювання та обґрунтували необхідність її вдосконалення.

Ширший контекст гармонізації облікових систем розкрито A. Adhikari, M. Bansal і A. Kumar [15], які на прикладі Індії встановили, що конвергенція національних стандартів із МСФЗ сама по собі не гарантує підвищення якості бухгалтерської інформації без належного інституційного та методичного забезпечення їх застосування. H. Kabir і L. Su [16], досліджуючи практику впровадження IFRS 15 в Австралії та Новій Зеландії, підтвердили його вплив на порядок

і строки визнання доходу та пов'язані показники фінансової звітності, що актуалізує необхідність чіткого розмежування сфер застосування IFRS 15 та IAS 20.

Окремий напрям досліджень стосується повноти та прозорості розкриття інформації про державну допомогу. R. V. Hess і L. F. Mills [17] встановили недостатність відображення підприємствами отриманої державної допомоги та пов'язаних із нею зобов'язань, тоді як N. Li, Y. Tan і C. Zeng [18] виявили залежність обсягу добровільного розкриття інформації про державні субсидії від політичних зв'язків підприємств-отримувачів. Отже, міжнародні дослідження засвідчують, що проблематика обліку грантів охоплює вибір методів їх визнання та подання, гармонізацію національних і міжнародних підходів, розмежування сфер застосування стандартів, а також забезпечення порівняльності, прозорості та належного розкриття інформації у фінансовій звітності.

Попри наявність окремих наукових досліджень, комплексний методологічний аналіз, який системно зіставляє категоріальний апарат, критерії визнання, підходи до первісної й подальшої оцінки, варіанти подання та вимоги до розкриття

інформації про гранти за НП(С)БО і МСФЗ у межах єдиної концептуальної схеми, у вітчизняній науковій літературі представлений недостатньо. Це обмежує можливості формування цілісного методологічного підходу до обліку грантів та адаптації національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних вимог.

Метою статті є систематизація методологічних основ бухгалтерського обліку грантів за НП(С)БО і МСФЗ, виявлення концептуальних відмінностей між ними та обґрунтування напрямів гармонізації національної методології обліку грантів із міжнародною практикою.

МЕТА ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Для дослідження теоретичних засад обліку грантів використано методи аналізу, синтезу та наукового узагальнення. Порівняльний метод застосовано для зіставлення методологічних положень НП(С)БО та МСФЗ щодо критеріїв визнання, оцінки, класифікації, подання та розкриття інформації про гранти. Метод систематизації використано для узагальнення концептуальних підходів до бухгалтерського обліку грантів і виявлення спільних та відмінних рис національної й міжнародної систем бухгалтерського обліку. За допомогою логічного

методу та методу абстрагування обґрунтовано напрями гармонізації методологічних основ обліку грантів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження показало, що необхідність удосконалення методологічних засад бухгалтерського обліку грантів безпосередньо пов'язана зі зростанням їхньої ролі у фінансуванні державного та корпоративного секторів економіки. Практична значущість методологічних питань обліку грантів прямо пропорційна масштабам грантового фінансування. За даними Міністерства фінансів України, з лютого 2022 р. Україна залучила близько 100 млрд дол. США зовнішнього фінансування, з яких понад 33,7 млрд дол. США (кожен третій долар) отримано у грантовій формі. Найбільшими донорами є США, Європейський Союз (2,3 млрд дол. США), Німеччина (1,4 млрд дол. США), Японія (0,955 млрд дол. США) та Норвегія (0,506 млрд дол. США) [19].

Для комерційного сектору основним каналом грантового фінансування є урядова програма «єРобота»: кумулятивний обсяг виплачених коштів зріс із 7,1 млрд грн у березні 2024 р. до 11 млрд грн у грудні 2024 р. [20], а окремо за програмою підтримки переробних підприємств – до 5,1 млрд грн для понад 1000 підприємств за три роки дії програми (рис. 1) [21].

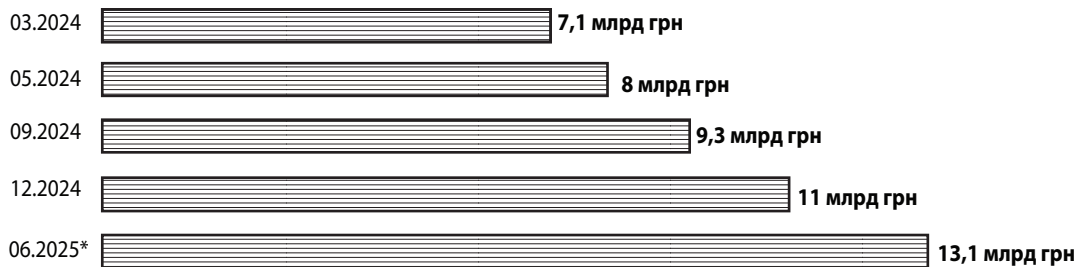

Рис. 1. Динаміка кумулятивного обсягу державної грантової підтримки бізнесу за програмою «єРобота», млрд грн

* орієнтовна оцінка на основі кумулятивних даних компонентів програми станом на середину 2025 р.

Джерело: побудовано на основі КМУ [20; 21].

Таким чином, зростання обсягів грантового фінансування бюджетного та донорського походження зумовлює необхідність удосконалення засад його бухгалтерського обліку та актуалізує порівняльний аналіз підходів, передбачених НП(С)БО і МСФЗ.

У вітчизняній системі обліку грант не виокремлено як самостійну облікову категорію, а розглядається як різновид цільового фінансування, що регулюється п. 16–19 НП(С)БО 15 [1]. Це поняття охоплює субсидії, дотації, гуманітарну допомогу, кошти міжнародної технічної допомоги та гранти

без чіткого розмежування за економічною природою чи джерелом надходження. Облік валютних грантів і гуманітарної допомоги додатково регулюється Порядком бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 14.12.1999 р. № 298 у поєднанні з НП(С)БО 21 [22].

Основою НП(С)БО 15 щодо грантів є принцип відкладеного визнання: цільове фінансування не визнається доходом, доки не існує підтвердження того, що воно буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування та ви-

конання підприємством установлених умов (п. 16). Тому на момент надходження коштів чи активів дохід не виникає, а сума відображається на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Надалі фінансування для компенсації витрат визнається доходом у періодах їх понесення (п. 17), а фінансування капітальних інвестицій – протягом строку корисного використання об'єкта пропорційно нарахованій амортизації (п. 18) [1]. Отже, НП(С)БО фактично відтворює поділ грантів на «пов'язані з витратами» та «пов'язані з активами», проте не закріплює ці категорії термінологічно, на відміну від МСБО 20 [2].

НП(С)БО 15 не встановлює окремих правил первісної оцінки грантів: монетарні гранти визнаються за сумою отриманих коштів, а негрошові – за правилами оцінки безоплатно отриманих запасів, основних засобів чи нематеріальних активів. Подальша оцінка таких активів здійснюється відповідно до норм стандартів, що регулюють відповідний клас активів, а сума цільового фінансування на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» зменшується в міру визнання доходу.

Специфіка оцінки валютних грантів визначена листом Мінфіну від 22.02.2024 р. № 41010-06-62/5373 [23]: кошти в іноземній валюті перераховуються за курсом НБУ на дату надходження, а курсові різниці за монетарними статтями визначаються на дату балансу та дату здійснення операції відповідно до НП(С)БО 21 [22]. Водночас неврегульованим залишається питання щодо віднесення залишку невикористаного цільового фінансування на рахунку 48 до монетарних статей, що підлягають переоцінці.

НП(С)БО 15 передбачає визнання доходу від цільового фінансування за кредитом рахунків класу 7 з одночасним зменшенням залишку на рахунку 48, не коригуючи балансову вартість активів, придбаних за рахунок гранту. Отже, у вітчизняній практиці застосовується валовий метод подання (gross presentation), тоді як МСБО 20 дозволяє альтернативно застосовувати метод «нетто» (net presentation), за яким суму гранту вираховують із балансової вартості активу [2].

Приклад застосування валового методу. Підприємство придбало обладнання первісною вартістю 1 000 000 грн за рахунок гранту в сумі 400 000 грн. Строк корисного використання обладнання становить 5 років, ліквідаційна вартість – 0 грн.

За валовим методом актив визнається за повною первісною вартістю, тоді як грант обліковується окремо як доходи майбутніх періодів із подальшим систематичним визнанням доходу про-

тягом строку корисного використання активу. За таких умов річна сума амортизації становить 200 000 грн, а сума гранту, що визнається доходом щороку, – 80 000 грн. Таким чином, витрати на амортизацію не зменшують первісної вартості активу, а компенсуються поступовим визнанням доходу від гранту.

Придбання обладнання відображається бухгалтерським записом:

Дт «Основні засоби» Кт «Грошові кошти (постачальники)» – 1 000 000 грн.

Отримання гранту:

Дт «Грошові кошти» Кт «Доходи майбутніх періодів» – 400 000 грн.

Щорічне визнання доходу від гранту:

Дт «Доходи майбутніх періодів» Кт «Інші доходи» – 80 000 грн.

Наведений приклад демонструє, що за валовим методом грант не зменшує первісної вартості активу, а визнається доходом систематично протягом строку його корисного використання, забезпечуючи дотримання принципу відповідності доходів і витрат.

Метод «нетто» передбачає, що сума гранту зменшує первісну вартість активу. У цьому випадку обладнання визнається в бухгалтерському обліку за вартістю 600 000 грн (1 000 000 - 400 000).

Придбання обладнання відображається бухгалтерським записом:

Дт «Основні засоби» – 600 000 грн

Дт «Грошові кошти (розрахунки за грантом)» – 400 000 грн

Кт «Грошові кошти (постачальники)» – 1 000 000 грн

За такого підходу грант не визнається окремим доходом майбутніх періодів, а безпосередньо зменшує балансову вартість активу. Відповідно, річна сума амортизації, нарахована прямолінійним методом, становить – 120 000 грн.

Отже, на відміну від валового методу, за методом «нетто» економічний ефект гранту реалізується через зменшення амортизаційних витрат упродовж строку корисного використання активу. Порівняльну характеристику двох методів наведено в табл. 2.

Вимоги до розкриття інформації про гранти в примітках до фінансової звітності за НП(С)БО розпорошені між кількома нормативними документами і не систематизовані в єдиному переліку, специфічному саме для грантових операцій. Це контрастує з методологією МСБО 20, де відповідні вимоги зведені в окремі пункти стандарту (розглядаються в розділі 5.5).

Порівняльна характеристика методів обліку обладнання, придбаного за рахунок гранту

Показник	Валовий метод	Метод «нетто»
Первісна вартість обладнання, грн	1 000 000	600 000
Відображення гранту	Доходи майбутніх періодів	Зменшує вартість активу
Річна амортизація, грн	200 000	120 000
Щорічний дохід від гранту, грн	80 000	–
Чистий річний вплив на фінансовий результат, грн	120 000 витрат	120 000 витрат

Джерело: складено авторами.

Наведена модель демонструє, що методологія НП(С)БО ґрунтується на принципі цільового фінансування, відповідно до якого порядок визнання

доходу визначається економічною сутністю гранту. Для оцінки відмінностей цього підходу доцільно проаналізувати положення МСБО 20.

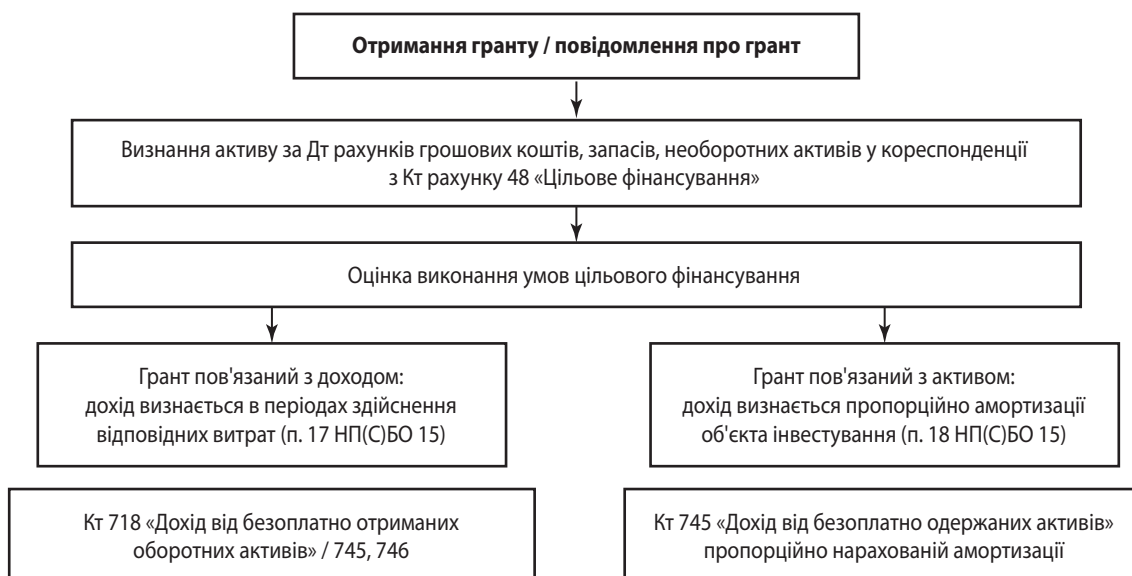

Рис. 2. Модель визнання доходу від цільового фінансування (гранту) за НП(С)БО 15 «Дохід»

Джерело: розроблено авторами на основі п. 16–18 НП(С)БО 15 [1]

Базовим стандартом обліку грантів у системі МСФЗ є МСБО 20. Відповідно до п. 3 стандарту державний грант є допомогою держави у формі передачі ресурсів суб'єкту господарювання в обмін на дотримання в минулому або майбутньому певних умов, пов'язаних з його операційною діяльністю [2]. На відміну від НП(С)БО, МСБО 20 чітко виокремлює гранти, пов'язані з активами (grants related to assets), основною умовою яких є придбання, будівництво чи інше набуття довгострокових активів, та гранти, пов'язані з доходом (grants related to income), до яких належать усі інші державні гранти.

МСБО 20 також регулює облік немонетарних грантів та розкриття інформації про державну допомогу, що є ширшим поняттям і охоплює заходи держави, спрямовані на надання економічних вигід певним суб'єктам господарювання. Ви-

знання гранту відповідно до п. 7 здійснюється за наявності обґрунтованої впевненості (reasonable assurance), що підприємство виконає пов'язані з ним умови та грант буде отримано. Надалі гранти визнаються у прибутку або збитку систематично протягом періодів, у яких визнаються витрати, для компенсації яких вони призначені (п. 12). Такий підхід загалом відповідає логіці НП(С)БО 15, проте МСБО 20 чіткіше розмежовує критерії визнання гранту та порядок його подальшого віднесення до доходу.

Для грантів, пов'язаних з активами, дохід визнається протягом строку корисного використання відповідного активу, що концептуально узгоджується з п. 18 НП(С)БО 15. Водночас МСБО 20 допускає визнання гранту до фактичного надходження коштів за умови наявності обґрунтованої впевненості в його отриманні та виконанні вста-

новлених умов. Це відрізняє міжнародний підхід від більш консервативної вітчизняної практики.

Немонетарний державний грант за МСБО 20 може оцінюватися за справедливою вартістю переданого активу або, як альтернативний підхід, за номінальною сумою (п. 23). НП(С)БО окремого порядку оцінки негрошових грантів не встановлюють, що обмежує методологічну визначеність їх обліку.

Суттєвою відмінністю МСБО 20 є альтернативність подання грантів у фінансовій звітності. Гранти, пов'язані з активами, можуть відображатися як відстрочений дохід або шляхом вирахування їх суми з балансової вартості активу (п. 24). Гранти, пов'язані з доходом, подаються окремо чи у складі іншого доходу або вираховуються з відповідних витрат (п. 29). Отже, МСБО 20 забезпечує більшу варіативність облікової політики порівняно з НП(С)БО.

Пункт 39 МСБО 20 передбачає розкриття облікової політики щодо державних грантів і методів їх подання; характеру й обсягу грантів, визнаних у фінансовій звітності, та інших форм державної допомоги; невиконаних умов і інших умовних обставин, пов'язаних із державною допомогою [2]. Таким чином, міжнародний стандарт формує системний підхід до розкриття інформації, тоді як у національному регулюванні відповідні вимоги є менш деталізованими.

Окремою особливістю МСБО 20 є порядок обліку повернення державних грантів. Відповідно

до п. 32 повернення гранту відображається як зміна облікової оцінки згідно з МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [24]. Для грантів, пов'язаних з доходом, сума повернення насамперед зменшує залишок відстроченого доходу, а для грантів, пов'язаних з активами, коригується балансова вартість активу або залишок відстроченого доходу залежно від обраного способу подання. НП(С)БО 15 не містить спеціального порядку обліку повернення цільового фінансування, аналогічного п. 32 МСБО 20.

Для сільськогосподарських підприємств важливим є розмежування сфер застосування МСБО 20 [2] і МСБО 41 [3]. Безумовний державний грант, пов'язаний із біологічним активом, оціненим за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на продаж, визнається у прибутку або збитку, коли він стає належним до отримання; умовний грант – після виконання встановлених умов. Окремого аналізу потребує також розмежування сфери застосування МСБО 20 і МСФЗ 15 «Дохід від договорів з клієнтами» [25] у випадках, коли умови фінансування передбачають надання товарів або послуг грантодавцю, що потребує оцінки економічної сутності та договірних умов операції.

Проведений порівняльний аналіз дає змогу систематизувати методологічні відмінності між НП(С)БО та МСБО 20 за ключовими компонентами обліку грантів: категоріальний апарат, критерії визнання, класифікація, оцінка, подання у фінансовій звітності, розкриття інформації та порядок обліку повернення грантів (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльна характеристика методології обліку грантів за НП(С)БО та МСБО 20

Методологічний компонент	НП(С)БО 15 (Україна)	МСБО 20 (МСФЗ)
1	2	3
Окремий стандарт	Відсутній; регулюється п. 16–19 НП(С)БО 15, Порядком № 298, листами Мініфіну	Спеціалізований стандарт МСБО 20
Класифікаційна модель	Формально не виокремлена; імпліцитно впливає з п. 17–18 (компенсація витрат / капітальні інвестиції)	Явний поділ: гранти, пов'язані з активом, і гранти, пов'язані з доходом (п. 3, 12, 17)
Критерій визнання доходу	Підтвердження отримання й виконання умов; визнання переважно після фактичного отримання	Обґрунтована впевненість у отриманні й виконанні умов; можливе визнання до фактичного отримання
Момент визнання (гранти на довгострокові активи)	Пропорційно нарахованій амортизації об'єкта інвестування (п. 18)	Пропорційно амортизації активу; методологічно тотожно НП(С)БО
Момент визнання (гранти на витрати)	У періодах понесення компенсованих витрат (п. 17)	Систематично протягом періодів визнання пов'язаних витрат (п. 12)
Первісна оцінка немонетарних грантів	Не врегульовано окремо; загальні норми обліку безоплатно отриманих активів	Справедлива вартість негрошового активу або номінальна оцінка (вибір в обліковій політиці)

1	2	3
Варіанти подання (гранти на активи)	Єдиний варіант – дохід майбутніх періодів (валовий метод)	Два варіанти: дохід майбутніх періодів або вирахування з вартості активу (нетто-метод)
Варіанти подання (гранти на витрати)	Єдиний варіант – визнання доходу за Кт рахунків 71–74	Два варіанти: окрема стаття доходу або згортання з відповідними витратами
Погашення (повернення) гранту	Не врегульовано системно; орієнтація на загальні норми виправлення помилок	Зміна облікової оцінки за МСБО 8 (п. 32), а не помилка
Розкриття інформації	Розпорошене між кількома стандартами, не систематизоване	Вичерпний перелік вимог у п. 39 (облікова політика, характер, обсяг, невиконані умови)
Взаємодія із суміжними стандартами	Не регламентовано; окремі методики для агросектору розробляються дослідниками	Формалізована взаємодія з МСБО 41 і розмежування з МСФЗ 15

Джерело: розроблено авторами на основі [1–3; 23–25].

Дані табл. 3 свідчать, що НП(С)БО та МСБО 20 ґрунтуються на спільному принципі систематичного визнання доходу від грантів відповідно до пов'язаних витрат, проте суттєво відрізняються за рівнем методологічної деталізації. МСБО 20 формалізує класифікацію грантів, передбачає альтернативні способи їх подання, правила оцінки немонетарних грантів, порядок повернення та систематизовані вимоги до розкриття інформації, тоді як національне регулювання має більш рамковий характер.

На основі проведеного аналізу концептуальні розбіжності та методологічні прогалини вітчизняного обліку грантів можна узагальнити за такими напрямками:

Відсутність класифікаційної моделі. НП(С)БО 15 не виокремлює категорії «гранти, пов'язані з активами» та «гранти, пов'язані з доходом» як самостійні облікові категорії, що ускладнює формування послідовної облікової політики щодо грантів різної економічної природи [2].

Обмеженість варіантів подання. Відсутність нетто-методу для грантів, пов'язаних з активами, та можливості згортання з відповідними витратами для грантів, пов'язаних з доходом, знижує гнучкість облікової політики та ускладнює трансформацію звітності українських підприємств відповідно до МСФЗ [1; 2; 10].

Неврегульованість оцінки негрошових грантів. НП(С)БО не містять спеціальних норм щодо оцінки немонетарних грантів, що особливо важливо для підприємств, які отримують гранти у формі обладнання, запасів, біологічних чи інших активів [8].

Відсутність спеціального порядку обліку повернення грантів. На відміну від МСБО 20, ві-

тчизняне регулювання не визначає порядку відображення операцій з повернення грантів, що може зумовлювати неоднозначність їх облікового трактування.

Термінологічна неузгодженість. Поняття «цільове фінансування» та «цільові надходження», що застосовуються у НП(С)БО, не повною мірою кореспондують із категоріями МСФЗ «гранти, пов'язані з активами», «гранти, пов'язані з доходом» і «державна допомога», що ускладнює зіставність підходів та потребує узгодження термінологічного апарату [4].

Фрагментарність вимог до розкриття інформації. На відміну від систематизованих вимог п. 39 МСБО 20, національні норми щодо розкриття інформації про гранти є розосередженими та не формують цілісного інформаційного забезпечення для користувачів фінансової звітності [1; 2; 6].

Виявлені відмінності дають підстави визначити напрями гармонізації вітчизняного обліку грантів із положеннями МСБО 20. Першочерговим є нормативне закріплення класифікації грантів на пов'язані з активами та пов'язані з доходом, що формалізує підхід, фактично закладений у пп. 17–18 НП(С)БО 15, та створить основу для послідовного застосування облікової політики щодо різних видів грантового фінансування.

Важливим напрямом гармонізації є також розширення варіантів бухгалтерського відображення грантів шляхом надання підприємствам права вибору способу їх подання у фінансовій звітності відповідно до економічної сутності операції. Для грантів, пов'язаних з активами, доцільно передбачити застосування як валового методу, так і методу зменшення балансової вартості

активу («методу нетто»), а для грантів, пов'язаних з доходом, – можливість відображення гранту окремою статтею доходу або шляхом вирахування з відповідних витрат. Обраний спосіб подання має бути закріплений в обліковій політиці підприємства.

Окремим напрямом удосконалення є нормативне врегулювання оцінки негрошових грантів шляхом запровадження правила їх оцінки за справедливою вартістю отриманого активу з можливістю застосування номінальної вартості як альтернативного підходу, аналогічно положенням п. 23 МСБО 20. Особливої актуальності це набуває для підприємств аграрного та виробничого секторів, які отримують грантову підтримку у вигляді біологічних активів, земельних ділянок, обладнання та інших необоротних активів.

Крім того, потребує нормативного врегулювання порядок бухгалтерського обліку повернення грантів шляхом визнання таких операцій зміною облікової оцінки, а не виправленням помилки чи коригуванням доходів і витрат поточного періоду. Запровадження такого підходу забезпечить узгодження вітчизняної практики з вимогами п. 32 МСБО 20, підвищить послідовність застосування облікової політики та достовірність відображення грантових операцій у фінансовій звітності.

Потребує гармонізації й понятійного апарату НП(С)БО шляхом включення до його термінологічного глосарію прямих відповідників термінів МСФЗ («грант, пов'язаний з активом», «грант, пов'язаний з доходом», «державна допомога») із чітким визначенням їх співвідношення з чинними категоріями «цільове фінансування» та «цільові надходження».

Доцільним є також систематизування вимог до розкриття інформації про гранти у примітках до фінансової звітності шляхом формування єдиного переліку відомостей щодо облікової політики, характеру та обсягу визнаних грантів, невиконаних умов і пов'язаних із ними ризиків за аналогією з вимогами п. 39 МСБО 20, а також включення відповідних положень до методичних рекомендацій щодо складання приміток до фінансової звітності.

Завершальним напрямом гармонізації має стати розроблення методичних роз'яснень щодо взаємодії обліку грантів із суміжними стандартами та об'єктами бухгалтерського обліку. Насамперед це стосується обліку біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю, розмежування грантів і доходів від договорів із клієнтами відповідно до МСФЗ 15, а також уточнення методології оцінки монетарного та немонетарного характеру грантової заборгованості, вираженої в іноземній валюті,

на різних стадіях виконання грантових договорів для коректного застосування положень НП(С)БО 21 щодо обліку курсових різниць.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження засвідчило, що методологія бухгалтерського обліку грантів за НП(С)БО та МСФЗ ґрунтується на спільному принципі систематичного визнання доходу від цільового фінансування відповідно до виконання встановлених умов. Водночас міжнародні стандарти характеризуються вищим рівнем методологічної деталізації, зокрема щодо класифікації грантів, критеріїв їх визнання, оцінки, подання у фінансовій звітності, обліку повернення грантів та розкриття інформації. Натомість положення НП(С)БО 15 мають рамковий характер, що зумовлює необхідність застосування додаткових нормативних роз'яснень і не забезпечує належної методологічної узгодженості із вимогами МСФЗ.

Обґрунтовані у статті напрями гармонізації передбачають удосконалення класифікації державних грантів, розширення варіантів їх бухгалтерського відображення, нормативне врегулювання оцінки негрошових грантів і порядку обліку їх повернення, гармонізацію термінологічного апарату, а також систематизацію вимог до розкриття інформації у фінансовій звітності. Реалізація запропонованих підходів сприятиме підвищенню методологічної узгодженості національної системи бухгалтерського обліку із положеннями МСФЗ, покращенню якості фінансової звітності та інформаційного забезпечення управління грантовими коштами в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення економіки України.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням галузевих методичних рекомендацій щодо застосування гармонізованої моделі бухгалтерського обліку грантів для підприємств різних видів економічної діяльності, а також з емпіричною апробацією запропонованих методологічних підходів на прикладі суб'єктів господарювання – отримувачів грантового фінансування. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 Дохід : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (IAS) 20 Облік державних грантів і розкриття ін-

- формації про державну допомогу. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 41 Сільське господарство // IASB. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text
 4. Кобеля-Звір М. Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 2. С. 16–21.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-2>
 5. Чижевська Л. В., Осіпчук Д. С. Нормативне регулювання обліку державної допомоги: міжнародний (МСФЗ) та національний підходи. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. № 2 (46). С. 61–69.
DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2\(46\)-61-69](https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2(46)-61-69)
 6. Герасименко В. Облік в неприбуткових організаціях: міфи та реальність // БУХГАЛТЕР.UA. 28.09.2023. URL: https://buh.ligazakon.net/aktualno/13523_oblk-v-nepributkovikh-organzatsiyakh-mfi-ta-realnst
 7. Пономаренко О. Г., Канцедаль Н. А. Цільове фінансування агробізнесу: аспекти бухгалтерського обліку. *Ефективна економіка*. 2020. № 5.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.108>
 8. Осіпчук Д., Чижевська Л., Петришин Л., Приймак С., Лобода Н., Антощенко В. Відображення державних грантів у звітності агропідприємств за МСФЗ. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. Т. 4. № 57. С. 143–154.
DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4426>
 9. Костенко Н. Отримали грант: як облікувати? // Податки & бухоблік. 2021. № 9. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/february/issue-9/article-113166.html>
 10. Міжнародний грант від Євросоюзу: що з ПДВ й у бухобліку // БУХГАЛТЕР.UA. 05.02.2024. URL: https://buh.ligazakon.net/analytcs/225401_mzhnarodniy-grant-vd-vrosoyuzu-shcho-z-pdv-y-u-bukhobliku
 11. Садовська І. Б., Нагірська К. Є. Особливості обліку і оподаткування цільового фінансування в частині грантових коштів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-74>
 12. Stadler C., Nobes C. W. Accounting for government grants: Standard-setting and accounting choice. *Journal of Accounting and Public Policy*. 2018. Vol. 37. Iss. 2. P. 113–129.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2018.02.004>
 13. Zdeněk R., Lososová J., Svoboda J. How accounting for investment subsidies influences financial performance: an empirical analysis of IAS 20 and Czech accounting legislation. *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci*. 2024. Vol. 42. Iss. 2. P. 509–532.
DOI: <https://doi.org/10.18045/zbfri.2024.2.1>
 14. Desir R., Hess R., Iselin M., Pfeiffer R., Ruch G. W., Stadler C. Response to the Financial Accounting Standards Board's "Proposed Accounting Standards Update – Government Grants (Topic 832): Accounting for Government Grants by Business Entities". *Journal of Financial Reporting*. 2025. Vol. 10. Iss. 2. P. 1–11.
DOI: <https://doi.org/10.2308/JFR-2025-018>
 15. Adhikari A., Bansal M., Kumar A. IFRS convergence and accounting quality: India a case study. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2021. Vol. 45. Article 100430.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2021.100430>
 16. Kabir H., Su L. How did IFRS 15 affect the revenue recognition practices and financial statements of firms? Evidence from Australia and New Zealand. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2022. Vol. 49. Article 100507.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2022.100507>
 17. Hess R. V., Mills L. F. Government Assistance: A Growing, Underdisclosed Financing Source. *Accounting Horizons*. 2025. Vol. 39. Iss. 1. P. 87–111.
DOI: <https://doi.org/10.2308/HORIZONS-2020-098>
 18. Li N., Tan Y., Zeng C. Do politically connected subsidy recipients disclose less subsidy information? *Journal of Business Finance & Accounting*. 2025. Vol. 52. Iss. 2. P. 892–922.
DOI: <https://doi.org/10.1111/jbfa.12829>
 19. Понад 30% із зовнішнього фінансування з лютого 2022 року – гранти. Які умови \$100 млрд залучених коштів? // МФУ. 15.11.2024. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/more_than_30_of_external_financing_since_february_2022_has_been_grants_what_are_the_terms_of_100_billion_of_attracted_funds-4891
 20. «Робота: 11 млрд грн інвестувала держава в розвиток малого й середнього бізнесу через гранти // Міністерство економіки України. 06.12.2024. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail/00a0f960-ce05-4273-a7b4-ba69ed10f235?lang=uk-UA>
 21. Мінекономіки: 5,1 млрд грн державної підтримки для понад тисячі підприємств – результат трьох років роботи грантів для переробної промисловості // Кабінет Міністрів України. 28.07.2025. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-51-mlrd-hrn-derzhavnoi-pidtrymky-dlia-ponad-tysiachi-pidpriemstv-rezultat-trokh-rokiv-roboty-hrantiv-dlia-pererobnoi-promyslovosti>
 22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>
 23. Лист Міністерства фінансів України від 22.02.2024 № 41010-06-62/5373. URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkov-zakonodavstvo/listids/78820.html>

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text
25. Міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ) 15 «Дохід від договорів з клієнтами». URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS%2015_ukr_2000.pdf

REFERENCES

- Adhikari A., Bansal M. & Kumar A. (2021). IFRS convergence and accounting quality: India a case study. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 45, Article 100430. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2021.100430>
- BUKHALTER.UA. (2024, February 5). Mizhnarodnyi hrant vid Yevrosoiuзу: shcho z PDV y u bukhhobliku [International grant from the European Union: what about VAT and in accounting]. *BUKHALTER.UA*. https://buh.ligazakon.net/analitics/225401_mzhnarnodniy-grant-vid-vrosoyuzu-shcho-z-pdv-y-u-bukhhobliku
- Chyzhevska L. V. & Osipchuk D. S. (2020). Normatyvne rehuliuвання obliku derzhavnoi dopomohy: mizhnarodnyi (MSFZ) ta natsionalnyi pidkhody [Regulatory regulation of accounting for state aid: international (IFRS) and national approaches]. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 2 (46), 61–69. [https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2\(46\)-61-69](https://doi.org/10.26642/pbo-2020-2(46)-61-69)
- Desir R., Hess R., Iselin M., Pfeiffer R., Ruch G. W. & Stadler C. (2025). Response to the Financial Accounting Standards Board's "Proposed Accounting Standards Update – Government Grants (Topic 832): Accounting for Government Grants by Business Entities". *Journal of Financial Reporting*, 2(10), 1–11. <https://doi.org/10.2308/JFR-2025-018>
- Herasymenko V. (2023, September 28). Oblik v neprybutkovykh orhanizatsiiakh: mify ta realnist [Accounting in non-profit organizations: myths and reality]. *BUKHALTER.UA*. https://buh.ligazakon.net/aktualno/13523_oblik-v-nepributkovykh-organizatsiyakh-mfi-ta-realnst
- Hess R. V. & Mills L. F. (2025). Government Assistance: A Growing, Underdisclosed Financing Source. *Accounting Horizons*, 1(39), 87–111. <https://doi.org/10.2308/HORIZONS-2020-098>
- IASB. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku (MSBO) 41 Silske hospodarstvo [International Accounting Standard (IAS) 41 Agriculture]. *IASB*. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2025, July 28). Minekonomiky: 5,1 mlrd hrn derzhavnoi pidtrymky dlia ponad tysiachi pidpriemstv – rezultat trokh rokiv roboty hrantiv dlia pererobnoi promyslovosti [Ministry of Economy: 5.1 billion UAH of state support for more than a thousand enterprises is the result of three years of operation of grants for the processing industry]. *Kabinet Ministriv Ukrainy*. <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-51-mlrd-hrn-derzhavnoi-pidtrymky-dlia-ponad-tysiachi-pidpriemstv-rezultat-trokh-rokiv-roboty-hrantiv-dlia-pererobnoi-promyslovosti>
- Kabir H. & Su L. (2022). How did IFRS 15 affect the revenue recognition practices and financial statements of firms? Evidence from Australia and New Zealand. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 49, Article 100507. <https://doi.org/10.1016/j.intaccaudtax.2022.100507>
- Kobelia-Zvir M. Ya. (2023). Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia hrantu [Main approaches to the definition of the concept of grant]. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, 2, 16–21. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-2-2>
- Kostenko N. (2021). Otrymaly hrant: yak oblikuvaty? [Received a grant: how to account for it?]. *Podatky & bukhhoblik*. <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/february/issue-9/article-113166.html>
- Li N., Tan Y. & Zeng C. (2025). Do politically connected subsidy recipients disclose less subsidy information?. *Journal of Business Finance & Accounting*, 2(52), 892–922. <https://doi.org/10.1111/jbfa.12829>
- MFU. (2024, November 15). Ponad 30% iz zovnishnoho finansuvannia z liutoho 2022 roku – hranty. Yaki umovy \$100 mlrd zaluchenykh koshtiv? [More than 30% of external financing since February 2022 are grants. What are the conditions of \$100 billion of attracted funds?]. *MFU*. https://mof.gov.ua/uk/news/more_than_30_of_external_financing_since_february_2022_has_been_grants_what_are_the_terms_of_100_billion_of_attracted_funds-4891
- Ministerstvo ekonomiky Ukrainy. (2024, December 6). yeRobota: 11 mlrd hrn investovala derzhava v rozvytok maloho y serednoho biznesu cherez hranty [eRobota: 11 billion UAH was invested by the state in the development of small and medium-sized businesses through grants]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy*. <https://me.gov.ua/News/Detail/00a0f960-ce05-4273-a7b4-ba69ed10f235?lang=uk-UA>
- Ministerstvo finansiv Ukrainy. (1999, November 29). Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 15 Dokhid [National Regulations (Standard) of Accounting 15 Revenue]. *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
- Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2000, August 10). Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 21 «Vplyv zmin valiutnykh kursiv» [National Regulations (Standard) of Accounting 21 „The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates“]. *Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>
- Ministerstvo finansiv Ukrainy. (2024, February 22). Lyst Ministerstva finansiv Ukrainy vid 22.02.2024 № 41010-06-62/5373. <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/listi-dps/78820.html>

mof.gov.ua. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti (MSFZ) 15 «Dokhid vid dohovoriv z kliientamy» [International Financial Reporting Standard (IFRS) 15 „Revenue from Contracts with Customers“]. https://mof.gov.ua/storage/files/IFRS%2015_ukr_2000.pdf

Osipchuk D., Chyzhevska L., Petryshyn L., Pryimak S., Loboda N. & Antoshchenkova V. (2024). Vidobrazhenia derzhavnykh hrantiv u zvitnosti ahropidpriemstv za MSFZ [Reflection of government grants in the reporting of agricultural enterprises according to IFRS]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 57(4), 143–154. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.57.2024.4426>

Ponomarenko O. H. & Kantsedal N. A. (2020). Tsilove finansuvannia ahrobiznesu: aspekty bukhhalterskoho obliku [Targeted financing of agribusiness: accounting aspects]. *Efektivna ekonomika*, 5. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.108>

Sadovska I. B. & Nahirska K. Ye. (2023). Osoblyvosti obliku i opodatkovannia tsilovoho finansuvannia v chastyni hrantovykh koshtiv [Features of accounting and taxation of targeted financing in terms of grant funds]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-74>

Stadler C. & Nobes C. W. (2018). Accounting for government grants: Standard-setting and accounting choice. *Journal of Accounting and Public Policy*, 2(37), 113–129. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2018.02.004>

zakon.rada.gov.ua. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku (MSBO) 8 «Oblikovi polityky,

zminy v oblikovykh otsinkakh ta pomylyky» [International Accounting Standard (IAS) 8 “Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors“]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text

zakon.rada.gov.ua. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku (IAS) 20 Oblik derzhavnykh hrantiv i rozkryttia informatsii pro derzhavnu dopomohu [International Accounting Standard (IAS) 20 Accounting for Government Grants and Disclosure of Government Assistance]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text

Zdeněk R., Lososová J. & Svoboda J. (2024). How accounting for investment subsidies influences financial performance: an empirical analysis of IAS 20 and Czech accounting legislation. *Zbornik Radova Ekonomskog Fakulteta u Rijeci*, 2(42), 509–532. <https://doi.org/10.18045/zbefri.2024.2.1>

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Під час підготовки цієї роботи автори використовували ChatGPT (OpenAI) для редакторського опрацювання тексту, удосконалення його структури та стилістичного редагування.

Стаття надійшла до редакції / Received: 23.07.2026

Статтю прийнято до публікації / Accepted: 14.08.2026

Оприлюднено / Published: 08.10.2026